

Μοιάζουν οι προσπάθειες μας σαν των Τρώων

Του Αντώνη Μανιτάκη*

Πιστεύουμε αλήθεια, κοινή γνώμη και πολιτική εξουσία, ότι το μείζον ζήτημα της παρούσας πολιτικής συγκυρίας είναι η «ατιμωρησία» των υπευθύνων και ότι εκείνο που προέχει θεσμικά είναι η τιμωρία των υπευθύνων; Πιστεύουμε ειλικρινά, ύστερα από είκοσι ολόκληρα χρόνια σκάνδαλα και σκανδαλολογία, ειδικά δικαστήρια, ανακριτικές και εξεταστικές επιτροπές της Βουλής, ανακρίσεις και προανακρίσεις δημόσιων υπαλλήλων, πολιτικών και ιδιωτών, άπειρα δημοσιεύματα στον Τύπο, ατέλειωτες ώρες συζητήσεων στην τηλεόραση και στα τηλεοπτικά παράθυρα, ότι αυτό που χρειαζόμαστε τώρα είναι η παραδειγματική τιμωρία των υπευθύνων παντός είδους, όταν ξέρουμε και διαπιστώσαμε όλοι μας ότι όλα αυτά τα χρόνια τόσα λόγια, τόσο μελάνι, τόσες κραυγές και τόσες καταγγελίες έμειναν χωρίς αποτέλεσμα και χωρίς θεσμική ή πολιτική συνέπεια και χωρίς αποτελεσματική αντιμετώπιση της πολιτικής και της εν γένει δημόσιας διαφθοράς στον τόπο μας;

Αλήθεια ό,τι δεν έγινε εδώ και είκοσι χρόνια γιατί θα γίνει τώρα ξαφνικά μέσα σε λίγους μήνες; Επειδή ξεκίνησε ή θα ξεκινήσει κάποια...

...διαδικασία απόδοσης ποινικών ευθυνών; Μα τι κάνουμε τόσα χρόνια; Με αυτό το ζήτημα δεν ασχολούμαστε όλοι; Ποιος αλήθεια πιστεύει ότι τώρα με τόση καθυστέρηση με το ισχύον νομοθετικό καθεστώς θα υπάρξει τιμωρία; Και γιατί πιστεύουμε ότι θα το πιστέψει τώρα ο κόσμος, όταν είναι πεπεισμένος ότι τίποτε δε γίνεται και όταν ξέρουν ότι οι νόμοι στην Ελλάδα γίνονται για να μην εφαρμόζονται; Ποιος δεν ξέρει, κύριε υπουργέ της Δικαιοσύνης, ότι πάσχουμε από πολυνομία και από υπερβολικά λεπτομερειακούς και δαιδαλώδεις νόμους που όλοι τους προβλέπουν πολύ αυστηρές ποινές χωρίς ποτέ να εφαρμόζονται, επειδή είναι αυστηρές;

Ανακαλύψαμε, τώρα, έπειτα από τέτοια δραματική εμπειρία ότι ο νόμος περί ευθύνης υπουργών είναι ανεπαρκής και ότι ουσιαστικά καλύπτει και αποτρέπει την τιμωρία των υπευθύνων υπουργών αντί να διευκολύνει την τιμωρία τους; Και σπεύδουμε τώρα χωρίς πολιτική αιδώς εμείς οι ίδιοι που τον ψηφίσαμε πριν από λίγα χρόνια να τον διορθώσουμε. Και παραλείπουμε να πούμε ακόμη στην κοινή γνώμη ότι πριν από δέκα χρόνια είχαμε μια εκτεταμένη αναθεώρηση του Συντάγματος, που έγινε και για να αντιμετωπιστεί η πολιτική διαφθορά. Αποκρύπτουμε ότι αναθεωρήθηκε το άρθρο 86 του Συντάγματος που αφορά την ποινική ευθύνη των υπουργών με τη συναίνεση σχεδόν όλων των κομμάτων. Και έρχεται σήμερα η κυβερνώσα κομματική πλειοψηφία, η ίδια που είχε εισηγηθεί την αναθεώρηση του 2000 για να μας πει ή να αφήσει να εννοηθεί ότι, επειδή το Σύνταγμα προβλέπει ούτως ή άλλως σύντομη παραγραφή για τα αδικήματα των υπουργών, μέχρι να γίνει η νέα αναθεώρηση καλόν είναι αναθεωρήσουμε το νόμο περί ευθύνης των υπουργών.

Ματαιοπονεί, φοβάμαι, στο θέμα αυτό η κυβέρνηση. Διότι, όσον αφορά το παρελθόν, οι ισχύοντες νόμοι και το Σύνταγμα φρόντισαν να εξασφαλίσουν την ατιμωρησία των υπευθύνων με διάφορους τρόπους και διάφορες διαδικασίες. Αρα, ως προς το παρελθόν, δε γίνεται ούτως ή άλλως τίποτε λόγω παραγραφής και άλλων δικαιοκρατικών διαδικασιών.

Ως προς το μέλλον, δε χρειαζόμαστε, έπειτα από αυτά που πάθαμε και ζήσαμε, νέους νόμους και νέες αναθεωρήσεις. Πήξαμε από νόμους και νομοθετικές υποσχέσεις και από αναθεωρήσεις που «θα» θεραπεύσουν τα πολιτικά δεινά στον τόπο μας. Τι να την κάνουμε την αναθεώρηση, όταν δεν μας φταίει το Σύνταγμα αλλά το στραβό το ριζικό μας; Δεν είδαμε, εξάλλου, πολιτικό χαίρι ούτε από την πολυνομία και τις αυστηρές ποινές ούτε από την άκρατη κακουργηματοποίηση των οικονομικών και πολιτικών αδικημάτων. Πόσες φορές θα δούμε ακόμη το ίδιο έργο χωρίς αποτέλεσμα;

Ως προς την ποινική ευθύνη των υπουργών, χρειάζεται, απλώς, να καταργηθεί η ειδική ποινική αυτή διαδικασία που προβλέπεται στο Σύνταγμα και στον ειδικό νόμο περί ευθύνης των υπουργών και να υπαχθούν και οι υπουργοί, όπως όλοι οι πολίτες, στον κοινό ποινικό νόμο χωρίς κανενός είδους ποινική ασυλία ή ειδική μεταχείριση. Τόσο απλά.

Η κατάργηση βέβαια της ειδικής ποινικής ευθύνης των υπουργών, που κατάντησε να είναι ποινική ασυλία, μπορεί να συνδυαστεί -και αυτό ισχύει για όλους όσοι ασκούν δημόσια αξιώματα- με δραστική ενίσχυση της αστικής ευθύνης τους. Να πληρώσουν όσοι ζημίωσαν το Δημόσιο με την ατομική και οικογενειακή περιουσία τους.

Αντί να κυνηγάμε, λοιπόν, απελπισμένα, την ποινική ευθύνη και τη φυλάκιση των «ενόχων», που ποτέ δεν έρχεται ή έρχεται πολύ αργά, ας επιδιώξουμε, τουλάχιστον, άμεσα και προληπτικά, την εξασφάλιση της αστικής ευθύνης τους.

Πριν από όλα τα άλλα χρειαζόμαστε όμως την πολιτική ευθύνη. Την επιβολή πολιτικών κυρώσεων στους πολιτικούς, που έβλαψαν τον τόπο με τρόπο πολιτικά ανεύθυνο. Η πιο δραστική καταδίκη στους υπουργούς και τους πολιτικούς είναι η πολιτική τους τιμωρία. Την τιμωρία αυτήν την αποδίδουν μόνον ο λαός και οι πολίτες. Αν δεν μπορεί να την επιβάλει ο ίδιος εκλέγοντας και επιβραβεύοντας τους άξιους και τίμιους, τότε δεν υπάρχει πολιτική σωτηρία για τον τόπο. Με το ζόρι δε σώζεται κανείς.

Παρακολουθώντας την απέλπιδα μεταρρυθμιστική προσπάθεια της κυβέρνησης, θυμάμαι διαρκώς τους στίχους του Καβάφη: «Είν' η προσπάθειές μας, των συφοριασμένων, είν' η προσπάθειές μας σαν των Τρώων... Θαρρούμε πως με απόφαση και τόλμη θ' αλλάξουμε της τύχης την καταφορά, κ' έξω στεκόμεθα ν' αγωνισθούμε. Αλλ' όταν η μεγάλη κρίσις έλθει, η τόλμη κ' η απόφασίς μας χάνονται, τaráττεται η ψυχή μας, παραλύει, κι ολόγυρα απ' τα τείχη τρέχουμε ζητώντας να γλυτώσουμε με την φυγή».

* Ο Αντώνης Μανιτάκης είναι καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου στο ΑΠΘ.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα "Αγγελιοφόρος" στις 23 Ιανουαρίου του 2011.